

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 146

Листопад 2011

V.C. проти Словаччини - 18968/07

Рішення від 08.11.2011 [Секція IV]

Стаття 3

Поводження, що принижує гідність

Нелюдське поведження

Стерилізація жінки ромського походження без її інформованої згоди:
порушення

Стаття 8

Позитивні зобов'язання

Відсутність гарантій, які б надавали особливої уваги репродуктивному здоров'ю жінки ромського походження: *порушення*

Факти – у 2000 році заявницю, жінку ромського походження, було стерилізовано в державній лікарні під час народження нею другої дитини шляхом кесаревого розтину. Стерилізація полягала в перерізуванні та перев'язці фаллопіївих труб з метою запобігання заплідненню. Реєстр проведення пологів заявниці містив чіткі посилання на її етнічне походження, а також прохання про проведення стерилізації та її підпис. Тим не менш, заявниця стверджувала, що вона не розуміла терміну «стерилізація», і що вона підписала прохання під час родової діяльності та після того, як працівники лікарні сказали їй, що якщо вона завагітніє знову, то вона або дитина можуть померти. За словами заявниці, під час її перебування в лікарні її було поміщено до палати з іншими жінками ромського походження, і їй не

дозволялось користуватись тими ж ванними кімнатами та туалетами, якими користувались жінки, які не були ромського походження. Заявниця безуспішно намагалася отримати відшкодування в рамках цивільного провадження, стверджуючи, що її стерилізацію було проведено в порушення національного законодавства і міжнародних стандартів прав людини, і що її не було належним чином проінформовано про процедуру, її наслідки або альтернативні рішення. Її подальшу конституційну скаргу також було відхилено.

Право – стаття 3: стерилізація становила значне втручання в статус репродуктивного здоров'я особи і мала у багатьох аспектах наслідки для її особистої недоторканності, включаючи її фізичне та психічне благополуччя і емоційне, духовне та сімейне життя. Без згоди психічно здорового повнолітнього пацієнта вона була несумісною з вимогою поваги до свободи та гідності людини. Крім того, загально визнані міжнародні стандарти передбачали, що стерилізацію може бути проведено лише за умови попередньої інформованої згоди, за виключенням виняткових невідкладних ситуацій*. Заявницю було стерилізовано в державній лікарні відразу після проведення пологів за допомогою кесаревого розтину, оскільки лікарі вважали, що наступна вагітність поставить в небезпеку її життя та життя дитини. Однак, як засвідчив один з лікарів, невідкладної медичної ситуації, що тягла за собою неминучий ризик нанесення непоправної шкоди її життю, не було. Оскільки заявниця була психічно здоровою повнолітньою пацієнткою, її інформована згода була необхідною передумовою для здійснення такої процедури, навіть якщо припустити, що вона була «необхідною» з медичної точки зору. Заявницю попросили дати згоду в письмовій формі під час родової діяльності, без забезпечення її повною інформацією про стан її здоров'я, пропонованої процедури або альтернативних можливостей. Прохання надати згоду в такій делікатній ситуації вочевидь не дозволяло їй прийняти рішення по своїй власній волі та після розгляду нею всіх наслідків або обговорення зі своїм партнером. Патерналістський спосіб, в який діяв персонал лікарні, не залишав заявниці нічого, окрім як погодитись на процедуру, яку лікарі вважали доцільною. Відтак процедура стерилізації, включаючи спосіб, в який у заявниці отримали її згоду, вочевидь викликала в неї почуття страху, страждання та неповноцінності. Вона також призвела до триваючих страждань, оскільки через її безпліддя з нею розлучився її чоловік, а ромська громада піддала її остракізму. Хоча жодних ознак того, що медичні працівники мали намір жорстокого поводження з нею, не було, їхнє грубе ігнорування її права на самостійність та вибір як пацієнта піддало її поводженню, забороненому статтею 3 Конвенції.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 8: численні міжнародні організації, включаючи Європейську комісію проти расизму та нетерпимості (ЄКРН), КЛДЖ (Комітет з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок) та Комісара Ради Європи з прав людини, зазначили проблему стерилізації ромських жінок в Словаччині і закликали до встановлення належних гарантій. У поясненні посилання в медичній картці заявниці на її ромське походження уряд стверджував, що такий запис був необхідним, оскільки пацієнти ромського походження часто нехтували соціальною допомогою та охороною здоров'я, а отже, вимагали особливої уваги. Навіть якщо можна було б з цим погодитись, Суд не міг не відзначити певний тип мислення з боку медичного персоналу щодо способу, в який необхідно було контролювати медичну ситуацію ромських жінок. Незважаючи на те, що чинне у відповідний момент часу національне законодавство вимагало згоди пацієнтів перед проведенням стерилізації, у справі заявниці

воно не забезпечувало належних гарантій і призвело до особливо серйозного медичного втручання без її інформованої згоди. Таким чином, відсутність гарантій, які б приділяли особливу увагу репродуктивному здоров'ю заявниці як жінки ромського походження, являло собою відмову держави-відповідача у виконанні свого позитивного зобов'язання щодо забезпечення права на повагу до її приватного і сімейного життя. У 2004 році були запроваджені спеціальні заходи, спрямовані на усунення таких процедурних недоліків, але вже після того, як відбулись відповідні факти у справі заявниці, а відтак вони не могли змінити її ситуацію.

Висновок: порушення (одноголосно).

Суд також встановив одноголосно, що процесуального порушення статті 3 або порушення статті 13, взятої у поєднанні зі статтями 3, 8 або 12, не було.

Стаття 41: 31000 євро у відшкодування моральної шкоди.

* Див., наприклад, Конвенцію Ради Європи про права людини та біомедицину, Декларацію Всесвітньої організації охорони здоров'я про розвиток прав пацієнтів в Європі та Загальну рекомендацію № 24 Комітету ООН з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок (КЛДЖ).

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-

commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int